

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL MÜDÜRLERİNİN STRATEJİK LİDERLİK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Erdal SUCU¹

Bilal KURNAZ²

Öner ARAZ³

Gafari EMÜL⁴

Mehmet DURANAY⁵

ÖZET

Stratejik lider, gaye ve vizyona bağlı kalmış olarak uygun stratejileri tatbik yöntemiyle örgütün istikrarının korunmasına katkı sağlayan, değişimi minimum zararlarla gerçekleştirebilen, üst yönetimin verdiği stratejik kararlara uygun bir şekilde yönetim şeklini değişiklik yapan ve örgüt kültürünü performansa katkı sağlayacak halde etkileyendir. Stratejik liderin örgütler ve yapılan araştırma bağlamında eğitim örgütlerinde eğitim kurumu müdürleri tarafından hangi düzeyde uygulandığı yapılan araştırmaya konu olmuştur. Araştırmada çeşitli eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın belirtilen amacına erişmek için tarama modeli yöntem olarak seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini Malatya, Adıyaman ve Sivas illerinde “Kolay Ulaşılabilir Örnekleme” yöntemi ile belirlenmiş gönüllü 254 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Stratejik Liderlik Ölçeği” yardımı ile online platformlar aracılığı ile eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmamak gayesi ile eğitim-öğretim saatleri dışında toplanmıştır. Yapılan araştırmada öğretmenlerin okul müdürlerinin stratejik liderliğe ilişkin davranışları “Ara Sıra” düzeyinde sergilediklerine dair görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Bunun yanında araştırmada araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, öğrenim durumu ve görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık olduğu belirlenirken, mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Okul Müdürü, Liderlik, Stratejik Liderlik

EXAMINATION OF STRATEGIC LEADERSHIP BEHAVIORS OF SCHOOL PRINCIPALS ACCORDING TO TEACHERS' VIEWS

ABSTRACT

A strategic leader is someone who contributes to the preservation of the stability of the organization by applying appropriate strategies, adhering to the purpose and vision, can make the change with minimum damage, changes the management style in accordance with the strategic decisions made by the senior management, and affects the organizational culture in a way that contributes to the performance. The extent to which the strategic leader is implemented by educational institution managers in educational organizations in the context of organizations and research has been the subject of the research. In the study, it was aimed to determine the strategic leadership behaviors of school principals in line with the opinions of teachers working in various educational institutions. In order to achieve the stated purpose of the research, the scanning model was chosen as the method. The sample of the study consists of 254 volunteer teachers determined by the "Easy Accessible Sampling" method in Malatya, Adıyaman and Sivas provinces. The data of the research were collected outside the educational hours in order not to disrupt the educational activities through online platforms with the help of the "Strategic Leadership Scale". In the study, it was determined that teachers expressed their opinions that school principals exhibit behaviors related to strategic leadership at the "Sometimes" level. In addition, in the research, it was determined that there was a significant difference between the views of the teachers participating in the research on the strategic leadership behaviors exhibited by the school principals in terms of the variables of gender, educational status and the number of students in the school where they worked, while there was no significant difference according to the variable of professional seniority.

Keywords: Teacher, School Principal, Leadership, Strategic Leadership.

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, erdalsucu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2245-6514

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, bilalkurnaz@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-9352-449X

³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fnr_onr_araz44@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4070-1464

⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, gaffaraskin@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7604-7399

⁵ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, m.duranay@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8369-6530

1.GİRİŞ

Stratejik liderlik, kişinin ileriye giderek stratejiler geliştirmesi ve bu geliştirdiği stratejiler önderliğinde astlarını görevlendirerek örgütün yenilikçi hedeflerine doğru rekabetçi dünyada hızlı bir şekilde stratejik değişimleri yakalamasını gerçekleştirmektedir. Stratejik liderler, 21. yüzyılda insan kaynaklarının önemini etkili şekilde kullanmaktadır. Bilgi yönetimiyle beraber yenilik ve yaratıcılığı barındıran çıktılar sağlayarak örgütün gelişimini ve rekabetini sağlamaktadır (Sertoğlu, 2010).

Stratejik liderlik, örgütlerin varlıklarını devam ettirmesi ve rekabetçi ortamda başarıyı elde edebilmesi için, ileriye giderek gerekli stratejileri uygulamak, içinde bulunduğu süreçte gerekli olan liderlik modelini uygulayarak örgütün amaçlarını gerçekleştirmesine stratejik liderlik; içinde olduğu süreci yöneten, izleyenlerin gelişmelerini sağlayan, içinde bulunduğu şartlara uygun olarak liderlik modellerini uygulayan kişiye de stratejik lider denilmektedir (Aydın, 2012).

Etkili olan stratejik bir liderin özellikleri şunlardır: Liderin kendisinin sorgulayabilmesi ve kendisini geliştirebilmesi, etkililiği olan yöneticiliği, astlarını geliştirmesi, başarılı ilişkiler kurabilmesi, başka insanları etkileyebilmesi, bulunduğu ortama göre kararlar verebilmesi, esneklik gösterebilmesi, belirgin olmayan konuların üstesinden gelebilmesi, vizyon sahibi olabilmek ve geleceği görebilmesidir. Stratejik liderlik, liderliğin daha kapsamlı hali olmaktadır. Yani liderlik için gereken özelliklerin hepsi stratejik lider için de geçerlidir. Stratejik liderin en farklı özelliği örgütün varlığını ve başarısını devam ettirmesi ve örgüt paydaşları için fayda sağlamasıdır (Ülgen ve Mirze, 2004; Elma, 2010).

Stratejik lider, gaye ve vizyona bağlı kalmış olarak uygun stratejileri tatbik yöntemiyle örgütün istikrarının korunmasına katkı sağlayan, değişimi minimum zararla gerçekleştirebilen, üst yönetimin verdiği stratejik kararlara uygun bir şekilde yönetim şeklini değişiklik yapan ve örgüt kültürünü performansla katkı sağlayacak halde etkileyendir (Barutçugil, 2013). Ayrıca stratejik lider, değişimi yönetebilen, örgütün uyumunu yüksek düzeyde gerçekleştirebilen, yeniliklere açık ve sorun çözme becerileri ileri düzeyde gelişmiş kişilerdir. Örgüt çalışanlarını yönlendirmede ve motivasyonlarını yükseltmede başarılı olmalarının yanında iletişim becerileri de yüksek düzeyde olan kişilerdir (Songür, 2013).

Stratejik lider, örgütü ve çalışanları devamlı yönlendirir, örgütün gereksinimlerini çözümleyerek tamamlamaya çalışır. Beklenmedik durumlar için acil eylem planı hazırlar. Yokluğunda işlerin aksamaması için uygun şahıs belirler ve yetişmesine destek verir. Değişimi yöneterek yeni durumları ve oluşumları fırsata çevirir. Örgütün çıkarları doğrultusunda stratejiler belirleyerek geliştirir. Çalışanlara yeni bilgiler öğrenme fırsatı sağlar. Yeterli düzeyde teknolojik bilgiye sahiptir (Ünal, 2012). Stratejik lider, değişimi fırsata çeviren, değişimi yönlendiren, şekillendiren, örgütsel amaçlara erişme mevzusunda kaynakları verimli ve etkili bir şekilde kullanarak çalışan performansını devamlı yüksek tutan kişilerdir. Ayrıca stratejik liderler problemin olmadığı zamanlarda gözlem yapan, problem olduğunda ise problemin çözümü mevzusunda çaba gösteren, kurumsal kapasitenin güçlendirilmesinde faal rol oynayan, ödüllendirme sistemini faal olarak uygulayan, çalışanların kararlara katılımını sağlayan kişilerdir (Sertoğlu, 2010). İfade edilen bağlamlarda değerlendirildiğinde stratejik liderliğin örgüt yönetimi açısından ve yapılan araştırma temelinde eğitim örgütleri için önemli bir liderlik türü olduğu söylenebilir.

Okul yöneticilerinin stratejik liderlik beceri ve davranışlarının yeterli düzeyde olmaması, okullarda öğretmenlerin çalışma ortamları ve verimliliği konusundan bir engel oluşturabileceği söylenebilir. Bu nedenle okul yöneticilerinin stratejik liderlik sergilemeleri ve stratejik liderliğin gereklerini yerine getirmeleri gerekli görünmektedir. İfade edilen durumlar yapılan araştırmada öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderlik özelliklerinin belirlenmesinin gerekçesini oluşturmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarını saptamak amaçlanmaktadır. Belirtilen amaç kapsamında aşağıda belirlenen alt problemlere araştırma sürecinde cevap aranmıştır:

1. Okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri hangi düzeydedir?
2. Cinsiyete göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Mesleki kıdeme göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğrenim durumuna göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Görev yapılan okuldaki öğrenci sayısına göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden “tarama modeli” kullanılmıştır. Tarama modelinde araştırmacı büyük bir evrene ait karakteristik özellikleri, fikirleri, düşünceleri, tutumları belirlemek amacıyla verilerini toplar (Hocaoğlu ve Akkaş Baysal, 2019). Yapılan araştırmada da belirli bir örneklem üzerinde Stratejik liderlik ölçeği ile öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderliğe ilişkin davranışlarına ait görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

2.2. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi Malatya, Adıyaman ve Sivas illerinde “Kolay Ulaşılabilir Örneklem” yöntemi ile belirlenmiş gönüllü 254 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Stratejik Liderlik Ölçeği” yardımı ile online platformlar aracılığı ile eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmamak gayesi ile eğitim-öğretim saatleri dışında toplanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerinin kişisel bilgilerine ilişkin bulgular

Demografik Özellikler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	141	55,5
	Erkek	113	44,5
Öğrenim Durumu	Lisans	194	76,4
	Yüksek Lisans	60	23,6
Mesleki Kıdem	5 yıl ve altı	45	17,7
	6-10 yıl	55	21,7
	11-15 yıl	55	21,7
	16-20 yıl	52	20,5
	21 ve üzeri	47	18,5
Öğrenci Sayısı	100 ve altı	75	29,5
	101-300	64	25,2
	301-500	63	24,8
	501 ve üzeri	52	20,5
Toplam	254	100	

Tablo 1’de öğretmenlerin %55,5’inin kadın (n=141), %44,5’inin erkek (n=113); %76,4’ünün lisans (n=194), %23,6’sının yüksek lisans mezunu (n=60); %17,7’sinin 5 yıl ve altı (n=45), %21,7’sinin 6-10 yıl (n=55), %21,7’sinin 11-15 yıl (n=55), %20,5’inin 16-20 yıl (n=52), %18,5’inin 21 yıl ve üzeri (n=47) mesleki kıdeme sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin %29,5’inin 100 ve altı (n=75), %25,2’sinin 101-300 arası (n=64), %24,8’inin 301-500 arası (n=63) ve %20,5’inin 501 ve üzerinde (n=52) öğrencisi bulunan okullarda görev yapmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, Aydın (2012) tarafından geliştirilen “Stratejik Liderlik Ölçeği” ile toplanmıştır. 5’li likert tipinde olan ölçek 35 madde ve Dönüşümsel, Yönetimsel, Etik, Politik ve İletişimsel Uygulamalar olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek, “(1) Hiç”, “(2) Nadiren”, “(3) Ara Sıra”, “(4) Genellikle” ve “(5) Her Zaman” şeklinde beşli likert ölçeğine göre hazırlanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ,91 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu değer araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan stratejik liderlik ölçeğinin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2017).

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada stratejik liderlik ölçeği ile toplanan verilerin basıklık ve çarpıklık katsayılarının $\pm 1,0$ aralığında olmasından dolayı, ölçek verilerinin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013; akt. Boyraz, 2019). Verilerin normal dağılım göstermesi ile parametrik testlerin analiz sürecinde kullanılması kararlaştırılmıştır. Kullanılan analiz türleri alt problemlere göre şu şekildedir:

- Okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri hangi düzeydedir? alt problemi için araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır.
- Cinsiyete göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ve “Öğrenim durumuna göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt problemleri için araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin verdikleri yanıtlar Bağımsız Örneklem t-Testi ile analiz edilmiştir.
- Mesleki kıdeme göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ve “Görev yapılan okuldaki öğrenci sayısına göre okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt problemleri için araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin verdikleri yanıtlar ANOVA ile analiz edilmiştir.

3.BULGULAR

Bu başlık altında, araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin düzeyine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Okul Müdürlerinin Stratejik Liderlik Davranışlarının Düzeyine Ait Bulgular

Araştırmada öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek için yapılan betimsel istatistiki yöntemlerden standart sapma ve aritmetik ortalama hesaplama bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Stratejik Liderliğe İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistiki Bulgular

	Ort.	Ss
Dönüşümsel Uygulamalar	2,98	,356
Yönetimsel Uygulamalar	3,03	,418
Etik Uygulamalar	3,28	,394
Politik Uygulamalar	2,97	,375
İletişimsel Uygulamalar	3,25	,463
Genel	3,12	,353

Tablo 2’de stratejik liderliğin boyutlarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin tüm boyutlarda “Ara Sıra” düzeyinde olduğu görülmektedir. Beşli likert tipinde olan stratejik liderliğin ortalama puanının 2,5 olması dikkate alındığında öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin tüm boyutlarda ortalamanın üzerinde olduğu söylenebilir.

3.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Bulguları

Araştırmada öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre analiz bulguları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Stratejik liderliğe ait öğretmen görüşlerinin cinsiyet açısından t-Testi bulguları

Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t
Dönüşümsel Uygulamalar	Kadın	141	3,06	,411	4,783*
	Erkek	113	2,86	,233	
Yönetimsel Uygulamalar	Kadın	141	3,11	,434	3,506*
	Erkek	113	2,93	,377	
Etik Uygulamalar	Kadın	141	3,37	,396	4,172*
	Erkek	113	3,17	,362	
Politik Uygulamalar	Kadın	141	3,06	,445	4,106*
	Erkek	113	2,88	,228	
İletişimsel Uygulamalar	Kadın	141	3,35	,478	3,787*
	Erkek	113	3,14	,417	
GENEL	Kadın	141	3,20	,390	4,747*
	Erkek	113	3,01	,264	

*p<,05

Tablo 3 incelendiğinde araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin cinsiyet açısından anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği saptanmıştır (p<,05). Cinsiyet açısından anlamlı düzeyde saptanan farklılığın kadın öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin ortalamasının erkek öğretmenlere göre anlamlı derecede yüksek olmasından dolayı, kadın öğretmenler lehine olduğu değerlendirilmiştir. Başka bir ifade ile elde edilen bu bulgu, kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre okul müdürlerinin stratejik liderlik uygulamalarını daha iyi gördükleri söylenebilir.

3.3. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Analiz Bulguları

Araştırmada öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin mesleki kıdeme göre analiz bulguları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Stratejik liderliğe ilişkin öğretmen görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine ait anova bulguları

	Mesleki Kıdem	n	\bar{X}	Ss	F
Dönüşümsel Uygulamalar	1. 5 yıl ve altı	45	3,00	,336	,515
	2. 6-10 yıl	55	3,00	,358	
	3. 11-15 yıl	55	2,94	,310	
	4. 16-20 yıl	52	2,93	,378	
	5. 21 ve üzeri	47	3,01	,402	
	Toplam	254	2,97	,356	
Yönetimsel Uygulamalar	1. 5 yıl ve altı	45	3,06	,361	,360
	2. 6-10 yıl	55	3,01	,415	
	3. 11-15 yıl	55	3,07	,439	
	4. 16-20 yıl	52	2,99	,401	
	5. 21 ve üzeri	47	3,04	,475	
	Toplam	254	3,03	,418	
Etik Uygulamalar	1. 5 yıl ve altı	45	3,34	,398	,590
	2. 6-10 yıl	55	3,23	,362	
	3. 11-15 yıl	55	3,30	,406	
	4. 16-20 yıl	52	3,25	,387	
	5. 21 ve üzeri	47	3,31	,422	
	Toplam	254	3,28	,394	
Politik Uygulamalar	1. 5 yıl ve altı	45	2,95	,370	,967
	2. 6-10 yıl	55	2,97	,385	
	3. 11-15 yıl	55	2,98	,280	
	4. 16-20 yıl	52	2,93	,400	
	5. 21 ve üzeri	47	3,07	,432	
	Toplam	254	2,98	,375	
İletişimsel Uygulamalar	1. 5 yıl ve altı	45	3,32	,490	1,485
	2. 6-10 yıl	55	3,13	,446	
	3. 11-15 yıl	55	3,32	,430	
	4. 16-20 yıl	52	3,25	,473	
	5. 21 ve üzeri	47	3,26	,474	
	Toplam	254	3,25	,463	
GENEL	1. 5 yıl ve altı	45	3,15	,347	,546
	2. 6-10 yıl	55	3,08	,340	
	3. 11-15 yıl	55	3,14	,319	
	4. 16-20 yıl	52	3,08	,360	
	5. 21 ve üzeri	47	3,15	,405	
	Toplam	254	3,12	,353	

Tablo 4'teki bulgular incelendiğinde mesleki kıdem değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>,05$).

3.4. Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Analiz Bulguları

Araştırmada öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre analiz bulguları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Stratejik liderliğe ait öğretmen görüşlerinin öğrenim durumu açısından t-Testi bulguları

Boyutlar	Öğrenim Durum	n	\bar{x}	Ss	t
Dönüşümsel Uygulamalar	Lisans	194	2,99	,331	,988
	Yüksek Lisans	60	2,93	,426	
Yönetimsel Uygulamalar	Lisans	194	3,09	,369	3,451*
	Yüksek Lisans	60	2,85	,509	
Etik Uygulamalar	Lisans	194	3,32	,374	3,144*
	Yüksek Lisans	60	3,15	,425	
Politik Uygulamalar	Lisans	194	2,98	,362	-,021
	Yüksek Lisans	60	2,98	,417	
İletişimsel Uygulamalar	Lisans	194	3,32	,432	4,021*
	Yüksek Lisans	60	3,05	,503	
GENEL	Lisans	194	3,15	,320	2,540*
	Yüksek Lisans	60	3,00	,425	

* $p<,05$

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin öğrenim durumuna göre “Dönüşümsel Uygulamalar” ve “Politik Uygulamalar” alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>,05$).

Tablo 5 incelendiğinde öğrenim durumu değişkenine göre “Yönetimsel Uygulamalar”, “Etik Uygulamalar”, “İletişimsel Uygulamalar” alt boyutları ile öğretmenlerin görüşlerinin geneli açısından anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<,05$). Öğrenim durumu açısından belirlenen anlamlı farklılığın lisans mezunu öğretmenlerin ortalamasının yüksek lisans mezunu öğretmenlere göre yüksek olmasından dolayı lisans mezunu öğretmenler lehine olduğu söylenebilir.

3.5. Görev Yapılan Okuldaki Öğrenci Sayısı Değişkenine Göre Analiz Bulguları

Araştırmada öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin görev yapılan okuldaki öğrenci sayısına göre analiz bulguları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Stratejik liderliğe ilişkin öğretmen görüşlerinin görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine ait anova bulguları

	Öğrenci Sayısı	n	\bar{X}	Ss	F
Dönüşümsel Uygulamalar	1. 100 ve altı	75	3,07	,462	7,092*
	2. 101-300	64	3,06	,328	
	3. 301-500	63	2,85	,285	
	4. 501 ve üzeri	52	2,88	,194	
	Toplam	254	2,97	,356	
Yönetimsel Uygulamalar	1. 100 ve altı	75	3,15	,493	3,503*

	2. 101-300	64	2,98	,388	
	3. 301-500	63	3,03	,401	
	4. 501 ve üzeri	52	2,93	,315	
	Toplam	254	3,03	,418	
Etik Uygulamalar	1. 100 ve altı	75	3,34	,440	1,078
	2. 101-300	64	3,28	,398	
	3. 301-500	63	3,23	,345	
	4. 501 ve üzeri	52	3,26	,369	
	Toplam	254	3,28	,394	
Politik Uygulamalar	1. 100 ve altı	75	3,09	,499	3,914*
	2. 101-300	64	2,96	,366	
	3. 301-500	63	2,88	,268	
	4. 501 ve üzeri	52	2,96	,228	
	Toplam	254	2,98	,375	
İletişimsel Uygulamalar	1. 100 ve altı	75	3,35	,505	2,157
	2. 101-300	64	3,28	,480	
	3. 301-500	63	3,19	,445	
	4. 501 ve üzeri	52	3,17	,376	
	Toplam	254	3,25	,463	
GENEL	1. 100 ve altı	75	3,21	,440	3,387*
	2. 101-300	64	3,13	,353	
	3. 301-500	63	3,04	,289	
	4. 501 ve üzeri	52	3,05	,239	
	Toplam	254	3,12	,353	

*p < ,05

Tablo 6 incelendiğinde araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin stratejik liderliğe ilişkin görüşlerinin görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre ANOVA bulguları bulunmaktadır. Bulgular incelendiğinde görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin “Dönüşümsel Uygulamalar” boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (p<,05). Görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkeni açısından “Dönüşümsel Uygulamalar” alt boyutunda belirlenen anlamlı farklılığın öğrenci sayısı

- 100 ve altı olan okullarda görev yapan öğretmenler ile öğrenci sayısı 301-500 ile 501 ve üzeri olan okullarda görev yapan öğretmenler;
- 101-300 arasında olan okullarda görev yapan öğretmenler ile öğrenci sayısı 301-500 ile 501 ve üzeri olan okullarda görev yapan öğretmen grupları arasındadır.

Tablo 6’daki bulgular incelendiğinde görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin “Yönetimsel Uygulamalar” boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir (p<,05). Görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkeni açısından “Yönetimsel Uygulamalar” alt boyutunda belirlenen anlamlı farklılığın öğrenci sayısı 100 ve altı olan okullarda görev yapan öğretmenler ile öğrenci sayısı 501 ve üzeri olan okullarda görev yapan öğretmen grupları arasındadır.

Tablo 6’daki bulgular incelendiğinde görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin “Politik Uygulamalar” boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir (p<,05). Görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkeni açısından “Politik Uygulamalar” alt boyutunda belirlenen anlamlı farklılığın öğrenci sayısı 100 ve altı olan okullarda görev yapan öğretmenler ile öğrenci sayısı 301-500 arası olan okullarda görev yapan öğretmen grupları arasındadır.

Tablo 6'daki bulgular incelendiğinde görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin geneli açısından anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<,05$). Görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkeni açısından belirlenen anlamlı farklılığın öğrenci sayısı 100 ve altı olan okullarda görev yapan öğretmenler ile öğrenci sayısı 301-500 arası olan okullarda görev yapan öğretmen grupları arasındadır.

Tablo 6'daki bulgular incelendiğinde görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin “Etik Uygulamalar” ve “İletişimsel Uygulamalar” boyutlarında anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>,05$). Ulaşılan bu veri doğrultusunda “Etik Uygulamalar” ve “İletişimsel Uygulamalar” boyutlarında görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkeni açısından stratejik liderliğe ilişkin öğretmen görüşlerinin birbirine benzediği söylenebilir.

Özetle görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin geneli ile dönüşümsel, yönetsel ve politik uygulamalar alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği söylenebilir. Bu bulgu, öğretmenlerin görev yapılan okuldaki öğrenci sayısının stratejik liderliğe ait görüşleri üzerinde ifade edilen boyutlarda belirleyici bir rol oynadığı yönünde değerlendirilebilir.

Araştırmada görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin etik ve iletişimsel uygulamalar alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermediği söylenebilir. Bu bulgu, öğretmenlerin görev yapılan okuldaki öğrenci sayısının stratejik liderliğe ilişkin görüşleri üzerinde ifade edilen boyutlarda belirleyici bir rol oynamadığı yönünde değerlendirilebilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderliğe ilişkin davranışların “Ara Sıra” düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile elde edilen bu sonuç okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarını orta düzeyde sergiledikleri şeklinde açıklanabilir.

Yapılan araştırmanın ifade edilen sonucu Altinkurt (2007), Aksulu Köse (2018), Köseoğlu (2021), Uçar (2017), Ülker (2009) ve Çakmak (2018) tarafından yapılan araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Araştırmada öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerini stratejik liderlik uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin etik uygulamalar alt boyutunda en yüksek, politik uygulamalar boyutunda ise en düşük olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada tespit edilen bu durum Uğurluoğlu (2009), Aydın (2012) ve Köseoğlu (2021) tarafından yapılan araştırmalarda da belirlenmiştir. Gerek yapılan araştırma gerekse alanyazındaki diğer çalışmalardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğretmenlerin okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına sahip oldukları ve bu davranışları okul yönetimlerinde sergilediklerini düşündükleri söylenebilir.

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuca göre cinsiyet değişkeni açısından stratejik liderliğe ilişkin öğretmen görüşlerinin birbirine benzemediği söylenebileceği gibi, cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırmada cinsiyet açısından kadın öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda okul müdürlerini erkek öğretmenlere göre daha stratejik lider olarak gördükleri için belirlenen anlamlı farklılık kadın öğretmenler lehine şeklinde ifade edilebilir. Kılınçkaya (2013), Köseoğlu (2021) ve Taş (2009) yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçları elde etmişlerdir.

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin stratejik liderliğin alt boyutları bağlamında da anlamlı farklılık

gösterdiği belirlenmiştir. Alt boyutlar bağlamında oluşan bu sonuçlara göre cinsiyet değişkeni açısından stratejik liderliğin dönüşümsel, yönetsel, etik, politik ve iletişimsel uygulamalar boyutlarında öğretmen görüşlerinin birbirine benzemediği söylenebileceği gibi, cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderliğe ait dönüşümsel, yönetsel, politik ve iletişimsel uygulamalarına ilişkin görüşleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca ifade edilen durumda belirlenen anlamlı farklılığın araştırmada cinsiyet açısından kadın öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda okul müdürlerini erkek öğretmenlere göre daha stratejik lider olarak gördükleri için kadın öğretmenler lehine şeklinde ifade edilebilir.

Araştırmada öğrenim durumu değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin “Yönetsel Uygulamalar”, “Etik Uygulamalar”, “İletişimsel Uygulamalar” alt boyutları ile öğretmenlerin görüşlerinin geneli açısından anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuca göre öğrenim durumu değişkeni açısından stratejik liderliğe ilişkin öğretmen görüşlerinin ifade edilen boyutlarda birbirine benzemediği söylenebileceği gibi, öğrenim durumu değişkeninin öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderlik davranışlarına ait görüşleri üzerinde belirtilen boyutlarda etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırmada öğrenim durumu değişkeni açısından lisans mezunu öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda okul müdürlerini yüksek lisans mezunu öğretmenlere göre daha stratejik lider olarak gördükleri için belirlenen anlamlı farklılık lisans mezunu öğretmenler lehine şeklinde ifade edilebilir. Ulaşılan bu sonuç, lisans mezunu öğretmenler yüksek lisans mezunu öğretmenlere göre okul müdürlerinin stratejik liderlik uygulamalarını daha olumlu gördükleri şeklinde değerlendirilebilir. Ayrıca ulaşılan sonuç doğrultusunda lisansüstü eğitim mezunu öğretmenlerin okul müdürlerinden beklemiş oldukları stratejik liderlik davranışlarının yetersiz olduğu söylenebilir. Bunlara ek olarak öğretmenlerin öğrenim durumlarının stratejik liderliğe ilişkin görüşleri üzerinde ifade edilen boyutlarda belirleyici bir rol oynadığı yönünde değerlendirilebilir.

Araştırmada öğrenim durumu değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin politik ve dönüşümsel uygulamalar alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, öğretmenlerin öğrenim durumlarının stratejik liderliğe ilişkin görüşleri üzerinde ifade edilen boyutlarda belirleyici bir rol oynamadığı yönünde değerlendirilebilir. Bu bulgu Biçer (2015), Demiraslan (2018), Karakuş (2020), Köse (2018), Şişik (2015), Taş (2009) ve Ülker (2009) tarafından yapılan çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkenine göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşlerinin anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuca göre görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkeni açısından stratejik liderliğe ilişkin öğretmen görüşlerinin birbirine benzemediği söylenebileceği gibi, görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı değişkeninin öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırmada görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı açısından belirlenen anlamlı farklılığın öğrenci sayısı 100 ve altı olan okullarda görev yapan öğretmenler ile öğrenci sayısı 301-500 arası olan okullarda görev yapan öğretmen grupları arasında olduğu saptanmıştır.

Araştırmada mesleki kıdeme göre araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılığın olmadığı saptanmıştır. Saptanan bu sonuç, mesleki kıdem yönünden stratejik liderliğe ait öğretmen görüşlerinin birbirine benzediğini gösterdiği gibi, mesleki kıdemin öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu stratejik liderlik davranışlarına ait görüşleri üzerinde etkili olmadığını gösterdiği söylenebilir. Araştırmada elde edilen sonuçlar Köseoğlu (2021) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda okul yönetiminde okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarının sergilemelerinin önemi anlaşılmaktadır. Bu anlayış okul yönetiminde stratejik liderlik uygulamalarının kullanımına yönelik okul müdürlerine alan uzmanlarınca çeşitli hizmet içi eğitimler verilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksulu Köse, A. (2018). *Özel okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışları ile örgüt sağlığı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Altınkurt, Y. (2007). *Eğitim örgütlerinde stratejik liderlik ve okul müdürlerinin stratejik liderlik uygulamaları*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Aydın, M.K. (2012). *Kamu ve özel ilköğretim okulu müdürlerinin stratejik liderlik özellikleri ile kurumlarının örgütsel öğrenme düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Barutçugil, İ. (2013). *Stratejik yönetim*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Bıçer, M. (2015). *İlk ve ortaokul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- Boyraz, S. (2019). *Verilerin analizi*. (Ed. G. Ocak), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss. 274-321). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E, Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çakmak, E. (2018). *Stratejik liderlik ve duygusal emek arasındaki ilişki: Ardahan ili okul yöneticileri örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ardahan Üniversitesi, Ardahan.
- Demiraslan, E. (2018). *Okul yöneticilerinin stratejik liderlik davranışları üzerine bir araştırma: Erdemli örneği*. Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Elma, R. (2010). *Kamu yönetiminde kurumsal dönüşüm ve stratejik liderlik*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Hocaoğlu, N. ve Akkaş Baysal, E. (2019). *Nicel araştırma modelleri-desenleri*. (Ed. G. Ocak), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss. 66-125). Ankara: Pegem Akademi.
- Kalaycı, Ş. (2017). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Dinamik Akademi Yayınları.
- Karakuş, B. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin okul müdürlerinin stratejik liderliğine ve örgüt sağlığına yönelik algıları*. Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Kılınçkaya, B. (2013). *İl Milli Eğitim Müdürlerinin stratejik liderlik özellikleri araştırması*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Köse Aksulu, A. (2018). *Özel okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışları ile örgüt sağlığı arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Köseoğlu, F. (2021). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öz yeterlilik algıları ile müdürlerinin stratejik liderlik özelliğine sahip olma düzeyi arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Sertoğlu, R. (2010). *Stratejik liderlik*. İstanbul: Etap Yayınevi.
- Songür, N. (2013). *Kamu yönetiminde çağdaş yaklaşımlar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Şişik, K. Ş. (2015). *Öğretmen perspektifinden okul müdürlerinin stratejik liderlik davranışlarının değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Taş, Y. F. (2009). *Toplam kalite yönetimi ve stratejik liderlik*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Uçar, A. (2017). *Öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin duygusal zekâ ve stratejik liderlik davranışlarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Uğurluoğlu, Ö. (2009). *Hastane yöneticilerinin stratejik liderlik özelliklerinin değerlendirmesi*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ülgen, H., Mirze, S. K. (2004). *İşletmelerde Stratejik Liderlik*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Ülker, M. (2009). *Okul yöneticilerin stratejik liderlik özelliklerine ilişkin öğretmen algıları*. Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Ünal, M. (2012). *Stratejik yönetim ve liderlik*. İstanbul: Beta Basım Yayım Yayınları.